

MVG

Information från Miljösamverkan Västra Götaland
nr 5 januari 2001

[Miljösamverkan 2001](#)

[CFC-projekt i Trollhättan](#)

[Roligare och effektivare inspektioner?](#)

[Många möten under intensiv höst](#)

[NÄREKO i Grästorp](#)

[Kontakta oss](#)

[MVG](#)

Miljösamverkan 2001

Miljösamverkan fortsätter 2001. Verksamhetsplanen har 5 december fastställts av styrgruppen.

Jämfört med 2000 har antalet delprojekt minskats från 15 till 10. Av dessa är endast två helt nya. Det gäller ett delprojekt om *avfall*, mer om det nedan, och ett som kallas *Bränder vid industrier och utsläppsberedskap*. Här är tanken att i samverkan med räddningstjänsten ta fram vägledning för hur miljöskador till följd av bl.a. förorenat släckvatten vid industribränder ska kunna förebyggas. Miljökontorens beredskap att agera vid plötsliga utsläpp av olika slag ska också uppmärksammas.

Från 2000 finns följande åtta delprojekt kvar:

- *Tillsyn på verkstadsindustrier*: Fortsättning av tillsynskampanjen som startade under hösten, samt steg två med tillsyn av ytbehandlare
- *Hälsoskadligt buller*: 2000 togs en tillsynshandledning fram. Under 2001 ger miljökontoren information till verksamhetsutövare och bedriver en tillsynskampanj mars -

augusti. Planerna på att köra kampanjen några månader runt årsskiftet har alltså behövt justeras.

- *Spridning av kemiska bekämpningsmedel*: En tillsynskampanj förbereds under vintern och ska sedan bedrivas maj-oktober. I april eller maj hålls en utbildnings- och upptaktsdag för miljökontoren.
- *Uppföljning av PCB-Fria fogar*: Fortsatt stöd från projektgrupp PCB till miljökontoren, främst genom att reda ut frågor som uppkommer.
- *Mall till policy för enskilda avlopp*: Med resultatet av enkäten till miljökontoren under sommaren 2000 och den seminariedag som hållits som grund kommer projektgrupp avlopp att fortsätta sitt arbete.
- *Inomhusmiljö*, har nu förts till prioritet två. Inte för att frågan blivit mindre viktig, utan för att en hel del redan gjorts. Ytterligare information om egenkontroll till bl.a. skolor planeras och det ska även undersökas om miljödiplomering enligt Göteborgs modell av bl.a. fastigheter och skolor kan bli tillgängligt i övriga delar av länet. Tillsyn av vårdlokaler kommer att tas upp som ett nytt tema.
- *Kampanj avvecklingsämne*: Ännu har inget gjorts men kanske kan något göras under 2001. Vad som framkommer i det regionala miljömålsarbetet bör vara vägledande för vilket ämne som ska prioriteras i en första kampanj.
- *Miljösamverkans fortsättning 2002* är också uppsatt som ett eget delprojekt, för att markera att en eventuell fortsättning 2002 måste börja förberedas tidigt.

I det nya delprojektet *Avfall* kommer en översikt av regler och vad tillsyn på avfallsområdet kan innebära att sammanställas. Därutöver ska mer konkreta insatser genomföras i någon mer avgränsad avfallsfråga. Vad det ska bli bestäms efter att synpunkter från miljösamverkans kontaktpersoner inkommit och bedömts. Några förslag som nämnts är enhetlig källsortering, vägledning till bedömning av olika avfallsslag såsom betong, jordmassor och komposter, elektronikskrot, utformning och skötsel av återvinningsstationer. Ännu är det möjligt att ge förslag. Kontakta projektledaren eller någon i arbetsgruppen.

Det kommer att behövas en projektgrupp för detta arbete. De som är intresserade av att medverka i den får också gärna höra av sig.

Ett delprojekt från 2000 som strukits, trots att fortsatta insatser behövs, är *Miljöanpassad upphandling, MAU*. Eftersom det är en fråga som kräver ständig uppmärksamhet och olika former av stöd passar den egentligen inte i Miljösamverkan som i huvudsak ska arbeta med konkreta, avgränsade och operativt inriktade insatser. Förhoppningen är att det i stället kan bildas en permanent samrådsgrupp för MAU i länet.

Tillsynsmetodik har av ungefär samma skäl strukits som delprojekt 2001. Däremot finns tillsynsmetodik omnämnd bland övriga insatser i

verksamhetsplanen. Innebörden är att det är en fråga som behöver hållas aktuell och utvecklas i flera delprojekt. Vi fortsätter alltså att ägna tillsynsmetodiken stor uppmärksamhet, men inte som ett eget avgränsat delprojekt.

Precis samma gäller för *erfarenhetsåterföring och information om tillämpning av miljöbalken*.

[Lasse Lind](#)

[Till Innehåll](#)

CFC-projekt i Trollhättan

Miljökontoret i Trollhättan har genomfört ett tillsynsprojekt riktat mot anläggningsägare med mindre än 10 kg installerade köldmedier.

Fokus har varit på mindre företag i livsmedelsbranschen samt blomsterbutiker. Ett 90-tal verksamheter har kontrollerats främst i samband med livsmedelsinspektioner, av dessa har ca 30 platsbyggda aggregat eller större enhetskylar/frysar (>900 g köldmedium). Sammanlagt har 25 kg CFC omhändertagits och de flesta anläggningsägarna har fått göra den årliga kontrollen enligt köldmediekungörelsens krav. Slutsatsen är att kunskap om CFC-avvecklingen saknas hos flertalet. Mängden CFC hos dessa är relativt liten men genom samordning med livsmedelsinspektioner, samt genom att besöka blomsterbutiker, kan man fånga in en del CFC som befinner sig på fel ställe. Om några år blir det väl dags även för HCFC och då har man ett bättre underlag för den avvecklingen.

[Mikael Asplund](#), som är åter i Lilla Edet fr.o.m. 010101

[Till Innehåll](#)

Roligare och effektivare inspektioner?

Hur ska vi orka och hinna med inspektioner i tillräcklig omfattning och av bra kvalitet? Det är frågor man ställer sig på alla miljökontor, inte minst sedan miljöbalken kommit med fler tillsynsuppgifter och många nya regler att lära sig. Ett sätt att tackla detta är att med de obligatoriska tillsynsutredningarna som grund begära mer personalresurser. Det är säkert en nödvändig väg i de allra flesta fall. Men därtill kan det finnas skäl att se över hur inspektionsverksamheten bedrivs, om det finns andra, nya sätt att inspektera.

Ett par sådana förslag tar jag upp här. Se det som idéer och uppslag som inte är några färdiga förslag, men kanske kan vara möjliga att pröva i någon variant.

En bakgrund till förslagen är mötet för miljöchefer i Fyrbodals kommun i augusti. Där diskuterades några idéer för att i tider av ökad arbetsmängd och bristande resurser bättre klara av en tillfredsställande inspektionsverksamhet.

En idé var "vargflocksinspektioner", som med framgång prövats av miljökontoret i Borås, en annan idé var att utnyttja särskild kompetens från andra kommuner, alltså att samverka mellan grannkommuner i tillsynen. Det kallar jag "anlita grannen".

Vargflocksinspektioner

Detta är en metod som prövats med bra resultat i Borås vid några tillfällen. Metoden innebär enligt Kennet Jonsson i Borås följande:

- Så många som möjligt av inspektörerna ger sig samtidigt, under en kort kampanjtid, ut på inspektioner. "Töm kontoret" är mottot. Också de som mer sällan inspekterar deltar. Också de som normalt arbetar inom andra tillsynsområden deltar.
- Det går snabbt och lätt att delta, och innebär omväxling för inspektörerna.
- En eller ett par av de deltagande förbereder och leder arbetet.
- Man får mycket utträttat med en begränsad arbetsinsats.
- Under en vargflocksinspektion är det viktigt att arbeta bara med avgränsade tillsynsuppgifter. Man ska knappt behöva känna till arbetsfältet för att kunna delta. I Borås har man bl.a. använt metoden vid kontroll av NiCd-batterier i apparater och i livsmedelsinspektion (då också med provtagning).
- Gemensam avstämning/utvärdering görs snarast möjligt efter inspektionerna.

Kennet tycker att metoden också bör kunna användas i kampanjer då flera kommuner deltar, och även i delprojekt som drivs genom Miljösamverkan.

Jag tycker det här låter intressant. Alla de uppräknade fördelarna stämmer säkert.

Inte minst viktigt tror jag är att det innebär avbrott i inspektionsvardagen och ger en positiv upplevelse att delta i ett lagarbete. Bra är också att man kan se till att många tillsynsobjekt får besök oftare. Om än bara mycket begränsade kontroller genomförs av vissa detaljer, så blir det en påminnelse för verksamhetsutövarna om att de måste sköta sin verksamhet och att kontroll förekommer.

Det är självklart inte den enda inspektionsform man ska använda sig av, men det är antagligen en av de former man bör använda.

Vargflocksinspektion bör kunna bedrivas både vid verksamheter där systeminspektion utförts, för att stickprovsvis kontrollera att man lever upp till den egenkontroll man förklarat sig ha, och vid sådana där systeminspektion ännu inte hunnits med.

Metoden passar dessutom bra när det kommer ett miljöalarm om någon produkt eller företeelse och det finns behov av att snabbt kunna genomföra inspektioner på många verksamheter.

Det vore intressant att pröva metoden i tillsynsprojekt som Miljösamverkan driver. Det gäller bara att hitta lämpliga, väl avgränsade kontrollpunkter. Vargflocksinspektioner i Miljösamverkan bör nog bedrivas för grupper av kommuner tillsammans. Med en tillfällig lokal samordnare i varje grupp. Det ska inte behöva bli särskilt betungande att vara en sådan samordnare. Snarare kul föreställer jag mig. Miljösamverkan tar fram anvisningar, och sedan samlas dessa lokala samordnare till en snabb genomgång, och så kör man.

Anlita grannen

Tanken med detta är att kunna få in speciell kompetens för att utföra tillsynsuppgifter man har svårt att klara av med egen personal (utan orimligt lång inläsningstid i förhållande till tillsynsuppgiften), och/eller att utnyttja gemensamma resurser och driva kampanjer på ett effektivare sätt.

Formellt, när det gäller tillsyn enligt miljöbalken, är det inga problem att låta en inspektör i en kommun inspektera i en annan. Det kan ske genom avtal mellan kommunerna, och det är då även möjligt att delegera beslutanderätt till inspektör i grannkommunen. Reglerna om detta finns i miljöbalken 26 kap. 7 §.

I Miljösamverkan har vi ambitionen att ta fram mallar för sådana avtal och för beslut om delegering. Det bör vara så enkelt som möjligt, så det inte blir en tung formell handläggning innan t.ex. en tillsynskampanj startar.

När kan det då vara aktuellt att anlita grannen? Om det gäller att få in speciell kompetens kan det t.ex. avse en tillsynsuppgift där någon i en närliggande kommun har speciella kunskaper som bör tas till vara inte bara i dennes kommun. Det kan också gälla att man i den egna kommunen bara har något enstaka tillsynsobjekt av ett visst slag, och

då ber någon grannkommun som har flera sådana objekt att också sköta inspektionerna på detta enda objekt. Detta kan ske rutinmässigt, eller det kan ske i samband med ett tillsynsprojekt.

När det gäller att genomföra gemensamma kampanjer kan det t.ex. innebära att man mellan några närliggande kommuner bestämmer sig för att genomföra tillsyn i en viss bransch, eller av någon viss miljöfråga i flera branscher. Man kan då hjälpas åt och i en kampanj successivt beta av alla kommunerna. Inspektörerna i kommun A, B och C inspekterar tillsammans först kommun A, sedan B, sedan C.

Det påminner om vargflocksinspektion, och kan vara det om man väljer enkla avgränsade kontrollpunkter i tillsynen, men det bör också kunna avse mer avancerade inspektioner med t.ex. inslag av systemtillsyn.

Före en sådan kampanj skulle man förbereda sig gemensamt med att gå igenom handledningar m.m. (egna eller t.ex. från Miljösamverkan om det gäller ett av våra delprojekt), diskutera ställningstaganden till tänkbara problem etc.

Under genomförandet av inspektionerna kan man *gärna* arbeta tillsammans två och två. Det höjer tillsynskvaliteten och stärker inspektörerna psykiskt och gör även tillsynen roligare, och därmed orkar man med fler inspektioner.

Vare sig man arbetar en och en eller två och två stärks inspektören av vetskapen att många samtidigt är ute och arbetar med samma saker, och att man kan återkomma till varandra och diskutera problem och ställningstaganden.

Förändrad tillsynsinriktning

Oavsett inspektionsmetod och samverkansformer måste man ha i åtanke att tillsynen med miljöbalkens införande ska inriktas på att stimulera och granska verksamhetsutövarens egenkontroll. Det innebär att det bör bli jämförelsevis mindre av detaljkontroller och mer av systeminspektion. Det bör man ha i minnet vid all tillsynsplanering. Inte desto mindre kommer det också framöver att finnas behov av att genom detaljinspektioner granska konkreta förhållanden på en verksamhet.

[Lasse Lind](#)

[Till Innehåll](#)

Många möten under intensiv höst

Här följer korta rapporter från arrangemang som Miljösamverkan anordnat eller medverkat till under hösten. Dokumentation från några av dem finns inlagd på Miljösamverkans hemsida under [Kurser m.m. - Tidigare](#).

Inomhusmiljö

13-14 september hölls i Göteborg, Borås, Uddevalla och Skövde halvdagars informationsmöten om inomhusmiljö. Målgruppen var ansvariga för skolor, förskolor, servicehus m.m. och de kommunala fastighetsförvaltningarna. Dessutom kom deltagare från miljökontor, bostadsbolag och regionens verksamheter. Sammanlagt deltog 83 personer, 27 kommuner var representerade, 22 av dessa med representanter för den egentliga målgruppen. Vi nådde alltså runt hälften av länets kommuner.

Syftet var att informera om lagstiftningens krav på egenkontroll (miljöbalken) och internkontroll (arbetsmiljölagen) och hur man aktivt kan arbeta med inomhusmiljön och då bl.a. använda Miljösamverkans handledning. Vi informerade också om vart man kan vända sig för att utbilda personalen. Medverkande var Gudrun Törnström, Länsstyrelsen, Anders Svedholm, Yrkesinspektionen, Lasse Lind, Miljösamverkan, och Per-Eric Sellman, Göteborgs Lokalförsörjningsförvaltning (LFF). Per-Eric hade en mycket inspirerande föredragning om LFFs arbete med miljödiplomering av fastigheterna i samverkan med brukarna, d.v.s. skolor och förskolor. Miljödiplomering kan säkert vara ett bra sätt för de ansvariga att komma igång med en effektiv egenkontroll.

Mer inomhusmiljö

19 september hölls i Skövde, i samverkan med Yrkes- och miljömedicin i Göteborg, en kursdag om inomhusmiljö och hälsa. Kursen hade samlat ett sjuttiofem deltagare från miljökontor, skolor, fastighetsförvaltare, regionens verksamheter och Yrkesinspektionen.

Kjell Torén och Jonas Brisman, Yrkes- och Miljömedicin i Göteborg, informerade om vad man vet om orsakerna till allergi och betydelsen av fukt. Från arbets- och miljömedicin i Uppsala deltog Greta Smedje som berättade om sina undersökningar av skolmiljö, där det som viktiga faktorer för hälsan (risk för astma och allergi) särskilt framkommit att städning och städbarhet är viktigt, liksom ventilation. Barnläkaren Nils Åberg informerade om den stora allergiundersökning som hösten 2000

genomförs med enkät till alla elever i årskurs nio i länet. Annika Borg och Tove Corneliusen från Trollhättans kommun berättade om det förslag till allergistandard man tagit fram där. Lasse Lind, Miljösamverkan, svarade för ett kort inledande pass om var man hittar kunskaper om inomhusmiljö.

Upptaktsmöte verkstadsindustri

I Trollhättan hölls 9 oktober ett upptaktsmöte för tillsynsprojekt verkstadsindustri. Nära sjuttio inspektörer från kommunernas miljökontor och Länsstyrelsen deltog. Medverkande från Insitutet för verkstadsteknisk forskning, Chalmers, Unisorb Miljöteknik AB, Gryaab och Absolent AB berättade om aktuell teknikutveckling, miljöfrågor på verkstadsindustrierna och tekniska lösningar på olika problem. Under dagen gjordes också studiebesök på två industrier i Trollhättan. Deltagarna kunde där bl.a se bra exempel på avfettningsteknik och hantering av skärvätskor.

Avlopp

Göteborgsregionens Kommunalförbund, GR, höll 23 november i samverkan med Miljösamverkan en seminariedag om enskilda avlopp. Också detta arrangemang var välbesökt. Två teman avhandlades: Teknik för små kretsloppsanpassade avlopp respektive avloppsjuridik. För det förstnämnda svarade Mats Johansson, Verna Ekologi och Miljökonsult, medan Jonas Christensen, Uppsala kommun/Uppsala Universitet, tog hand om frågor såsom miljöbalken och kretslopp. Avslutningsvis redovisade Lennart Kjellberg från projektgruppen resultatet av Miljösamverkans enkät till miljökontoren. Från föredragen och enkäten finns mycket att hämta inför projektgruppens fortsatta arbete 2001 med att ta fram en mall till policy för enskilda avlopp.

[LL](#)

[Till Innehåll](#)

NÄREKO i Grästorps

Drygt 100 personer kom till inspirationsdagen - "Ät dig till ett öppnare landskap" - i Grästorps Konserthus 7 september, anordnad av projektet

NÄREKO ("ökad användning av närproducerade och ekologiskt producerade livsmedel inom den offentliga sektorn").

Syftet med dagen var att inspirera och visa på vilka möjligheter vi tillsammans i Västra Götaland, med Sveriges största matbord, har i arbetet för en hållbar livsmedelsproduktion.

Inspiratörerna under dagen var bl a Kristina Jonäng, ordförande i miljönämnden i Västra Götaland, Stefan Edman, politisk sakkunnig i Miljödepartementet, Lena Johansson, Studieförbundet, Stina Thorstensson, folkhälsosamordnare, Gunnel Lundmark, Agenda 21-samordnare, Lena Lind, Göteborgs Universitet, samt Karl Delin, växtodlingsrådgivare/agronom.

Kristina Jonäng inledde med "Västra Götaland har lagt ut färdriktningen". Livsmedelsfrågor tillsammans med trafikfrågor, energifrågor och vattenfrågor är de fyra områden som människorna i Västra Götaland ser som mest angelägna att arbeta med och som miljönämnden kommer att prioritera de närmaste åren.

Stefan Edman menar att fyra e:n genomsyrar Agenda-21-arbetet

Etik – djurens hälsa, människors mat och hälsa och vårt etiska ansvar och uppdrag att bevara den biologiska mångfalden.

Ekologi – de odlingssystem som vi har för att producera vår mat.

Estetik – kultur och skönhet, allt kan inte värderas i pengar

Ekonomi – en livsmedelsproduktion som inte tar hänsyn till miljön är en dålig investering för framtiden.

Kopplingen Mat – Miljö – Hälsa blev tydlig i Stina Thorstenssons och Gunnel Lundmarks pussel "Folkhälsa genom Agenda-21".

Ett prov på Västra Götalands matbord fick vi till lunch, då det serverades lammgryta från Bitterna lamm och potatis och morötter från Raggården.

Ett annat prov på vad länet har att erbjuda fick vi under vårt studiebesök på Logården, Hushållningssällskapet i Skaras försöksgård. Där blev vi guidade genom fälten av Karl Delin och Eva Mellkvist.

Dagen sammanfattades av "Gräsrot" Lena Johansson, Studieförbundet i Grästorps, tillsammans med barn från kyrkans barngrupper till musik från Tage Danielssons kända "Nu vaknar naturen".

Det kinesiska visdomsordet "Många små saker, som görs av många små människor, på många små platser, kan förändra världens ansikte" gäller i hög grad det arbete som ligger framför oss i Västra Götaland.

[Kristina Sjöholm](#), projektledare

[Till Innehåll](#)

Kontakta oss

Projektledare Lasse Lind, tel 0532-714 47, fax 0532-772 351,
lind.lasseSNABELAtelia.com

Övriga i arbetsgruppen (namn, telefon, e-post):

Gudrun Törnström, Länsstyrelsen, 031-60 50 73,
gudrun.tornstromSNABELAo.lst.se

Ingela Höök, Länsstyrelsen, 031-60 52 18,
ingela.hookSNABELAo.lst.se

Leif Olofsson, Västra Götalandsregionen, 033-17 48 25,
leif.olofssonSNABELAvgregion.se

Monica Lundberg, Göteborgsregionens kommunalförbund, 031-335 54
79, molsSNABELAgbgreg.kommunalforbund.se

Jonny Sandström, Miljökontoret Trollhättan, 0520-49 74 71,
jonny.sandstromSNABELAtrollhattan.se

Eva Berglund, Bygg- och miljöförvaltningen Tibro, 0504-181 45,
eva.berglundSNABELAtibro.se

Bo Svärd, Miljöförvaltningen Göteborg, 031-61 26 94,
bo.svardSNABELAmiljo.goteborg.se

Anders Fransson, Miljökontoret Lysekil, 0523-192 25,
anders.franssonSNABELAlysekil.se

Sven-Åke Johansson, Älvsborgs kommunförbund, 0521-27 10 02,
sven-ake.johanssonSNABELAp.komforb.se

Beställning av material, kontakta Miljösekretariatet, tel 033-17 48 27,
fax 033-17 48 05

[Till Innehåll](#)

MVG

Ägare: Västra Götalandsregionen

Ansvarig utgivare: Peter Holmberg, Miljösekretariatet tel 033-17 48 28

Redaktör: Lasse Lind tel 0532-714 47

Layout: Jenny Lönnqvist, Ordform, tel 0520-172 34

MVG finns också på Internet på www.vgregion.se/miljo under Miljösamverkan

Bidrag till nästa nummer vill vi ha senast 1 april 2001 via e-post lind.lasse@SNABELAtelia.com eller fax 0532-772 351

[Till Innehåll](#)

[Åter till Miljösamverkans startsida](#)

Inlagd/uppdaterad 2001-01-24 Informationsansvarig: [Lasse Lind](#)

Miljösamverkan Västra Götaland, Miljösekretariatet, Västra Götalandsregionen

Box 1726, 501 17 Borås, tel vx 033-17 48 00.